

مقدمه

«به تماشا سوگند و به آغاز کلام/ و به پرواز کبوتر از ذهن/ واژه‌ای در قفس است... هر که با مرغ هوا دوست شود/ خوابش آرام‌ترین خواب جهان خواهد بود/ آنکه نور از سر انگشت زمان برچیند/ می‌گشاید گره پنجره‌ها را با آه... خانه هاشان پر داوودی بود/ چشمشان را بستیم/ دستشان را نرساندیم به سر شاخه هوش/ جیبشان را پر عادت کردیم/ خوابشان را به صدای سفر آینه‌ها آشفتم»

پیش از این، روزگاری که ایران بودم، مجموعه گفتگوها و مصاحبه‌هایم طی چهار سال را، به همراه نوشتارهایی چند، تحت عنوان در باب روشنفکری دینی و اخلاق منتشر کردم.

کتاب پیش رو دربرگیرنده گفتگوهایم طی هشت سال اخیر است. هنگام خواندن مصاحبه‌ها و ویرایش نهایی آنها، هم در حال و فضای زمان انتشار هر یک قرار می‌گرفتم، هم به اهمیت و رهگشایی روش «گفتگوی سقراطی» بیش از گذشته پی بردم و ایمان آوردم. اکسیری روح نواز و دل‌انگیز در گفتگویی که در آن طرفین به قواعد بازی عقلانی ملتزم اند، یافت می‌شود که کم‌نظیر است. در انتهای این سفر دراز آهنگ معرفتی، هر یک از طرفین درجایی می‌ایستند که از آنجا شروع نکرده بودند؛ که از یکدیگر آموخته و تلقی منقح‌تر و موجه‌تری از ایده‌ها و آراء خود یافته‌اند. برخی از مواقع، معجزه‌ای در گفتگو رخ می‌دهد و صداهایی شنیده می‌شود و خوابهایی آشفته می‌گردد که چه بسا در خواندن مقاله و کتابی و یا گوش سپردن به سخنان سخنور ماهر محقق نشود و به دست نیاید.

«صدای سفر آینه‌ها» مجموعه گفتگوهایم است که طی سالیان متمادی با نگارنده این سطور انجام شده است. جهت تسهیل کار خواننده، به پیشنهاد ویراستار محترم، گفتگوها در سه فصل گنجانده شده‌اند.

فصل اول، شامل مصاحبه‌هایی است که طی این سالیان در حوزه «نواندیشی دینی» انجام شده و متضمن واکاوی ابعاد مختلف این پدیده و آراء شخصیت‌های محوری این نحله در دهه‌های اخیر است. فصل دوم، حاوی گفتگویی‌هایی است که سویه‌های وجودی و اگرستانسپیل‌پررنگی دارد و از احوال متلاطم گفتگو شونده پرده بر می‌گیرد. فصل سوم، متکفل قلمروی اخلاق، سیاست و فرهنگ است و دربرگیرنده گفتگوهایی که به مناسبت‌های مختلف طی این سالیان در حوزه‌های یاد شده با نشریات و رسانه‌های داخل و خارج کشور انجام شده است. همچنین تمام گفتگوهایم در سالیان اخیر با شخصیت‌های مهم و برجسته حوزه روشنفکری و فرهنگ نظیر داریوش آشوری، رضا براهنی، حسن کامشاد، علی میرسپاسی و... که پیشتر در نشریه اندیشه پویا منتشر گشته، در این فصل گنجانده شده است.

امیدوارم خواننده علاقه‌مند، از لابلای سطور گفتگوهای یاد شده با نگاه نگارنده به موضوعات و مقولات متعددی که ما ایرانیانی را که در دهه آخر سده چهاردهم شمسی زندگی می‌کنیم، در چنبره خود احاطه کرده، به نیکی آشنا شوند. ناگفته نگذارم که تمام گفتگوها، جهت قرار گرفتن در این مجموعه، بازخوانی و ویرایش شده‌اند. همچنین، تا جایی که امکان پذیر بوده، نام گفتگوکننده و محل انتشار در ابتدای گفتگو آمده است. در عین حال، به رغم جهد ویراستار و

بنده، متأسفانه اطلاعات دربارهٔ برخی از گفتگوها که از انتشارشان چندین سال می‌گذرد، کامل نشد و بدست نیامد؛ از اینرو فاقد اطلاعات تکمیلی اند. در ضمن از سپهر زارع و مونا علیشاهی، مسئولانِ محترم نشر «بنیاد سهروردی» که مجال انتشار این اثر را فراهم کردند، صمیمانه سپاسگزارم.

«صدای سفر آینه‌ها»، گامی است در راستای اندیشیدن به مسائل پیرامونی به سبک سقراط و گفتگو را برکشیدن و بانگ جرس را از دور شنیدن و «هیجان‌ها را پرواز دادن» و «ریه را از ابدیت پر و خالی کردن» و از «پی‌آواز حقیقت» روان گشتن و پیوسته و آهسته قدم زدن و پیش رفتن و خسته نشدن و «بند کفش به انگشت های نرم فراغت نگشودن» و «به روشنی اهتزاز خلوت اشیاء» سفر کردن و دچار شدن و صدای فاصله‌ها را شنیدن و به ادامه دادن، ادامه دادن و با خود زمزمه کردن:

بی‌نهایت حضرت است این بارگاه
صدر را بگذار، صدرت توست راه

سروش دباغ
تورنتو - زمستان ۹۶